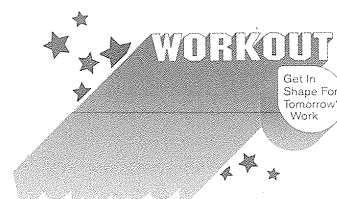

Werken in de toekomst

Hoe ziet werken in de toekomst er uit? Tijdens het VEA-seminar Workout op 16 mei geven drie sprekers hun visie. Directeur van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) Paul Schnabel bespreekt de mythe van de vergrijzing. Joep Schrijver – auteur van boeken over management, mens en maatschappij – verdedigt de stelling: 'Minder werken is meer welvaart'. Internetevangelist Vincent Everts laat zien hoe wij als individu (kunnen) werken in een steeds technologischer wordende wereld.

Door Thomas Rijsman

Vergrijzing

"De vergrijzing op zich is natuurlijk geen mythe," zegt Paul Schnabel (59). "Die gebeurt echt. En dat is ook een bepalende ontwikkeling voor de toekomst. Maar er wordt gezegd dat Nederland nu bij uitstek een vergrijsd land zou zijn. Een beeld dat gecreëerd wordt door de media en de politiek. Dat is helemaal niet zo. Wij zijn het jongste land van Europa. Alleen Ierland heeft een jongere bevolking."

Schnabel ondersteunt zijn verhaal met cijfers. "In Nederland zijn 2,3 miljoen mensen ouder dan 65. Dat is veertien procent van de bevolking. In andere landen – zoals Duitsland, Italië en Zweden – ligt dat percentage rond de achttien en negentien procent. Zo ver zijn wij pas rond 2020, als de babyboomers op leeftijd zijn gekomen."

Het verkeerde beeld dat is ontstaan over de staat van vergrijzing in Nederland heeft tot een paniekgevoel geleid, aldus Schnabel. "Iedereen is bang dat we het allemaal niet meer kunnen betalen. We moeten alert blijven – want ik zeg niet dat er geen probleem zou zijn – maar we moeten niet meteen moord en brand roepen. Laten we nu eens eerst bekijken wat de stand van zaken is en kijken hoe we het anders kunnen doen."

Over de pensioenregelingen in Nederland moeten we ons in ieder geval niet als eerste veel zorgen maken, vindt Schnabel. We mogen er zelfs een beetje trots op zijn. "Wij zijn één van de weinige landen waar het pensioen zo goed geregeld is. In veel andere landen komt het pensioen van bijvoorbeeld ambtenaren en leraren rechtstreeks uit de schatkist. In feite is dat het afromen van de welvaart van vandaag. In Nederland gebeurt dat niet. Hier wordt het aanvullende pensioen betaald uit beleggingen van pensioenfondsen. Daar zit momenteel meer dan zeshonderd miljard euro in. Dat is meer dan het nationaal inkomen per jaar. Als België nu besluit het ook op die manier te doen, zou het ze een eeuw kosten om dat bedrag bij elkaar te krijgen."

Schnabel maakt wel een kanttekening. "Je zou je kunnen afvragen of de pensioenen niet te goed geregeld zijn. Ik weet niet of het wel goed is dat je verplicht geld opzij moet leggen. Dat is ook een beetje de verantwoordelijkheid van de burger zelf."

De conclusie: "De vergrijzing bestaat maar ziet er niet zo zorgwekkend uit als vaak beweerd wordt."

Flexibiliteit

"Begon je ooit in loonschaal negen – deed je vervolgens je best – dan kwam je vanzelf in loonschaal twaalf." Joep Schrijvers (57) beschrijft in grove lijnen het werkende leven van de generatie van zijn vader. De kern van het verhaal: er was ooit een tijd dat je als werknemer over veel zekerheid beschikte. "Een heel bijzondere tijd. Ergens tussen 1920 en 1975. Maar de wereld is anders geworden."

In het verleden werden bijvoorbeeld de lagere klassen gevoegd in de grote bureaucratieën. Schrijvers: "Zo houd je orde in de horde. Maar dat is aan erosie onderhevig." Hij sprak niet zo lang geleden nog een havenarbeider die op 57-jarige leeftijd naar zijn pensioen snakte. "Die zei: ik kan niet meer met al die

reorganisaties." Daarom meent Schrijvers dat de bestuurlijke elite is losgezongen van de werkvloer. "Niet iedereen kan tegen onzekerheid."

Toch is flexibiliteit van werken vandaag de dag het kernwoord geworden. Steeds meer hoogopgeleide vrouwen ruilen de kweekvijvers bij grote organisaties in voor een eigen bedrijf op het moment dat ze de dertig passeren. "Dan kunnen ze moederen en werken tegelijk."

De ratrace van het leven is niet aan iedereen meer besteed. "De jongere generatie kiest steeds vaker voor de kwaliteit van het leven." Schrijvers wijst op de groeiende groep werknemers die op zoek zijn naar een zinvol bestaan. "Er zijn steeds meer mensen met dit ethos." Hij verdedigt dan ook de stelling: 'minder werk, leidt tot meer welvaart'.

Volgens Schrijvers spelen de grote bedrijven daar wel op in. Vooral in de window-dressing. "Maar het is nog teveel lippendienst."

Schrijvers schat in dat er een nieuw soort midden- en kleinbedrijf (MKB) aan het ontstaan is. "Mensen willen niet per se meer bij een grote multinational werken. Liever bij de lokale brouwerij bijvoorbeeld, waar meer vakgerichtheid bestaat." Hij noemt dat de ontmanteling van de spreadsheets. "Het is duidelijk dat ik voor het MKB ga in plaats van de money-making-machines."

Het nieuwe vergaderen

Voor het antwoord op de vraag 'Hoe ziet de werkplek van morgen er uit?' verwijst Vincent Everts naar het heden. "Je moet kijken hoe consumenten vandaag werken."

Hij geeft het voorbeeld van MSN, dat in combinatie met een webcam door een miljoen Nederlanders wordt gebruikt. "In de consumentenwereld is MSN dus heel normaal. In het bedrijfsleven is het in negentig procent van de gevallen nog verboden, terwijl het een van de meest efficiënte tools is die je kunt gebruiken. Het duurt echter wel altijd een tijdje voordat die systemen veilig zijn."

Everts weet dat Nederland 32 miljard euro per jaar uitgeeft aan vergaderen. "De tijd dat de mensen bij elkaar zitten, kost de helft van dat bedrag. De andere helft zijn de kosten voor het bereiken van de vergaderplek." Dat kan met moderne middelen een stuk goedkoper, vindt Everts. "De technische mogelijkheden bestaan om via het internet te vergaderen. Iedereen vanaf zijn eigen plek. Er bestaan al systemen met plasmascermen en perfecte lipsynchronisatie. Het is alsof je met een echt persoon aan het praten bent."

In landen zoals Amerika, waar de onderlinge afstanden erg groot zijn, is conference-calling al heel normaal. "In Nederland gaat iedereen nog naar elkaar toe omdat de afstanden zo klein zijn. De grootste aanbieder van vergaderingstools heet WebEx. Dat bedrijf is onlangs voor 3,5 miljard euro verkocht. Het wordt over de hele wereld gebruikt. In Nederland alleen door sommige grote bedrijven. In het MKB zijn ze er nog niet aan toe. De twintig minuten die iemand gemiddeld per dag in de file staat, schrikt ook niet genoeg af. Toch voorspel ik dat over tien jaar nog maar de helft van de vergaderingen fysiek zijn. De extra aandacht die het milieu nu krijgt, zal dat proces versnellen." *